

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVIII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 11-12/ ЧЕРВЕНЬ 2017 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Духовний фестиваль в Україні ▶ стор. 2
- 20-річчя Лицею ім. Тараса Шевченка ▶ стор. 3
- Історія і традиції українців у Румунії ▶ стор. 4
- Вічна пам'ять Михайлу Лазарчуку ▶ стор. 5
- День української вишиванки ▶ стор. 6
- Дошкільнята – як маленькі люди ▶ стор. 7
- Конкурс з декламування української поезії ▶ стор. 8
- Небайдужість і старання перемогти ▶ стор. 9
- Премії Нацконкурсу української поезії ▶ стор. 10
- День героїв у Данилі Сучавщини ▶ стор. 11
- Слідами опублікованих матеріалів ▶ стор. 12
- Марш випускників Сучавського університету ▶ стор. 13
- Вітання між людьми в країнах світу ▶ стор. 14
- Червень – місяць літніх канікул ▶ стор. 15
- Пісні і танці в Рущанській долині ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

АКАЦІЇ, КОЛИ ВОНИ, ВОНИ... (уривок)

Акації у цвіті Божім,
вулкани білі, медосховищ
свічки до сонця в дні прегожім,
ідуть до мене, де жде овоч

на всіх живих, на всіх бессмертних.
Бо в мене тут, біля порога,
спинився час! – приносить жертву
дорозі в храм до свого Бога.

А Бог з надземних склонів віку
віта всю безліч своїм вклоном,
гоїти ж рани йде не ліком,
а пісню лісів у лоно

безжалісних весіль розвою,
в якому коні вихром лету,
немовби снігу, наді мною
(вірніш, над Богом) рвуть рулетку...

Духовна пожива

ФЕСТИВАЛЬ У ВИННИКАХ ОБ'ЄДНАВ ДУХОВНИМ СПІВОМ РУМУНІЮ, ПОЛЬЩУ ТА УКРАЇНУ

Ми дізналися, що в Україні існує традиція з давніх-давен, щоб на протязі місяця травня було призначено святкування Дня Матері. Цього року у місті Львів-Винники домовилися правителі міста на чолі з Володимиром Квуртом – головою Винниківської міської ради та виконавчим комітетом, щоб пов'язати День Матері з почесним святкуванням святих Рівноапостолів Кирила і Мефодія, учителів слов'янських і щоб в той самий день відзначити і день слов'янської писемності і культури.

Це велике свято з подвійним значенням відбулося у місті Львів-Винники в неділю 21 травня, де проходив Третій Міжнародний Фестиваль духовної пісні «Достойно є...», а на основі запрошення і наша Асоціація Церковного хору «Хвалім Господа» мали велику честь взяти участь в цих заходах. У храмі Рівноапостольних святих Володимира і Ольги відбувся Фестиваль-конкурс духовної пісні.

Участь в ньому взяли церковні колективи хорів з Румунії,

Східної України, Львова та Винників. У своєму вступному слові преподобний о. мітр. прот. Василь Петрик, привітавши всіх гостей, колективи хорів та християн, сказав слідуєчі слова: «Хоча ми повинні кожного дня дати пошану матерям нашим, сьогодні ми відмінно віддамо честь, вдячність і щирий поклін, кожний з нас, своїй матері».

Мати кожному з нас подарувала з допомогою Божою безцінний дар життя, народила нас, вирощувала нас, годувала, і навіть сьогодні, і весь час турбується про нас, і бажає, щоб її дитина була щасливою.

Слово мама є першим словом, яке промовляє маленька дитина. Стараймося не забувати і про тих матерів, які відійшли вже від нас у вічність, у своїх молитвах, а тим, що ще живуть, побажаймо міцного здоров'я, щоб у Божій ласці проживали на многії і благії літа! А тому що знаходиться на протязі пам'яті Рівноапостолів Кирила і Мефодія, хочеться спогадати всім вам, що вони признані як апостоли слов'янського населення.

Щоправда, з нетерпінням чекали присутні в храмі на виступи гостей з-за кордону.

Щедрими оплесками, дипломами, похвальними грамотами та живими квітами організатори віддячили всім колективам церковним хорам, які взяли участь на цьому Міжнародному фестивалі.

Симона ЛЕВА

30 РОКІВ ВІД ПЕРЕСЕЛЕННЯ ПЕРШИХ УКРАЇНЦІВ У СЕЛО ТИРНОВА

В суботу 3 червня 2017 року Арадська організація Союзу українців Румунії відсвяткувала 30 років від переселення перших українців в село Тирнова.

Багато працюючих українців-гуцулів з марамороських сіл: Русь-Поляни, Кривого, Рускови, Вишавської Долини та інших у пошуках кращої долі переселились до нової землі – Терра Нова – Тирнови (за іншими, назва села Тирнова походить від терня), і почали газдувати з тугою в серці за зеленими борами, дібровами, полонинами та зво-

риками з прозорою, мов божа сльоза, водицею.

З цієї нагоди на площадці, що перед будинком сільської громади, відбувся спектакль української пісні і танців, в якому виступали гурт «Веселка» із села Дуд, «Поляночка» з Русь-Поляни Мараморського повіту, відомий ансамбль танців «Козачок» з

Балківців Сучавського повіту та гурт «Тріо Грін».

Подію відкрив голова Арадської організації Союзу українців Румунії пан Гаврило Миколайчук разом з головою Союзу, депутатом в Парламенті Румунії паном Миколою-Мирославом Петрецьким, який привітав всіх українців і зазначив, наскільки головним є не забувати своє походження, мову і традиції, а на кінець вручив похвальні грамоти першим українцям, які прибули тридцять років тому в село Тирнова.

Ведуча цієї культурно-артистичної події, викладач Марія Себастьян, коротко розповіла про історію перших сімей, які переселились до Тирнова.

Серед запрошених гостей на події були присутні дружина депутата Лариса Петрецька, голова Мараморської філії СуР Мирослав Петрецький, голова села Кривий Іван Миколайчук, голова Тіміської організації СУР Юрій Глеба та члени Президії СУР: Люба-Ірина Горват, Василь Бучута, Василь Пасенчук та Михайло Трайста.

Вітаємо голову Арадської організації СУР пана Гаврила Миколайчука за успішну подію і бажаємо йому всього найкращого, багато успіхів у наступних подіях!

Михайло-Гафія ТРАЙСТА

НАШІ ЮВІЛЕЇ

20-РІЧЧЯ ВІДНОВЛЕНОГО ЛІЦЕЮ ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В м. СІГЕТІ

Цього року, у вересні, будемо відзначати 20 років, відколи 1997 р. наш Український ліцей ім. Тараса Шевченка було відновлено в м. Сігеті після скасування 1964 р. українських шкіл в Румунії, шкіл, які дали Румунії багато інтелектуалів, добре підготовлених і відомих спеціалістів не лише в Румунії, а і за її межами!

Не можна описати ту радість, яка нас охопила, усіх тих, які кінчали чи то український ліцей до '64 р., а чи вже лише українське відділення (1 клас!) при Ліцеї ім. Драгоша Воде в Сігеті. Хотілося б кричати на повні груди, щоб всім відомо, що ми є, і те, що ми будемо, що українці Румунії нарешті мають можливість вчитися рідною українською мовою і передавати своїм дітям та онукам літературну українську мову, щоб бути гідними своєї великої культури великого народу українського.

І якраз в цьому мальовничому далекому краї Румунії, де українці були завжди собою, як-не-як, де затрималася українська церква і хоч той один клас при румуномовному Сігетському ліцеї, де бракували підручники українською мовою, де наші батьки і дідуся вчилися в українських ліцеях, педагогічній школі, де були одні з найкращих українських викладачів Румунії, які через комуністичну радянську політику, коли Україна була, так би мовити, в складі радянських «братніх» республік, під строгим наглядом, щоб не можна вчити рідну мову, вони подалися

світ за очі, щоб позбутися переслідувань, гулагів, розстрілів, викладачі, які вчилися в Парижі, в Німеччині, Італії і т.д., передавали нашим марамороським українцям, і не лише, більше культури, ніж було можливо здобути в ті важкі післявоєнні роки, прищеплювали любов до свого, але вчилися бути і гідними громадянами країни, в якій народилися, – Румунії!

Про відкриття-відновлення нашого ліцею боролись всі ми, які працювали в Бухаресті, в газеті «Новий вік»/«Вільне слово», при якому 28 грудня 1989 р. було створено СУР. Його ж працівники та інтелігенція Бухареста не дали закрити єдину на той час українську газету «Новий вік», газету всіх українців Румунії, яка сприяла розвитку українства в Румунії в ті важкі чаушістські роки.

І якраз тому бажалося б, щоб наші випускники українського ліцею ім. Тараса Шевченка в Сігеті були одними з найкращих, найталановитіших, гордих, бо вони мають таку нагоду – вчитися і вдосконалювати свою рідну, материнську УКРАЇНСЬКУ МОВУ!

Ви щасливіці! Успіхів Вам, дорогі наші учні!

Хай ці 20 років від заснування україномовного Ліцею ім. Тараса Шевченка принесуть всім нам гарних успіхів і радості від наших випускників, для яких було важко зродити відкриття-відновлення цього Ліцею!

Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ

ТРАВЕНЬ

1. Штефанію П'ЄТРАНУ (3 травня 1985 р.) – секретаря редакції часопису «Сигієрул українеан». Бажаючи вивчити одну із слов'янських мов, поступила на українське відділення Бухарестського університету, де вперше мала змогу почути нашу мову. Після закінчення факультету почала працювати в редакції румуномовного часопису Союзу українців Румунії.

Пані Штефанія одружена, мати двоїх гарних дітей – синочка та донечки. Радості!

2. Івана РЕБОШАПКУ (29 травня 1935 р.) – доктора філологічних наук, проф. Бухарестського університету, почесного професора Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича, гостьового професора Університету Алберти (Канада, 1992-1993), члена Наукового товариства ім. Тараса Шевченка (Париж), редактора літературного журналу українських письменників Румунії «Наш голос», автора десятків книг з фольклору, літературознавчих досліджень. За плечима професора ціла плеяда випускників українського відділення Бухарестського університету, які вдячні йому за піклування та турботу, вони ставши талановитими викладачами української мови та літератури в Румунії.

3. Ледію СПІВАЛЮК (31 травня 1954 р.) – викладача української мови та літератури марамороського села Вишавська Долина, випускницю українського відділення Сігетського ліцею ім. Драгоша Воде та Бухарестського факультету іноземних мов. Ледія Співалюк активний член СУР, голова місцевої організації СУР, голова Жіночої організації при Союзі українців Румунії. Вона докладає чимало зусиль для того, щоб в її рідному селі Вишавська Долина не пропадали українські традиції. Ледія Співалюк все своє життя до виходу на заслужену пенсію була гідним захисником, промотором викладання української мови, вселяла любов до рідної мови, займалася, щоб її учні брали участь у всіх конкурсах-олімпіадах з української мови. Багато успіхів і гарних результатів у роботі, п. Ледіє!

ХАЙ ПЛІДНОЮ І СОНЯЧНОЮ БУДЕ ВАША ДОРОГА, А ЖИТТЯ ХАЙ ПОДАРУЄ ВАМ НАДАЛІ ВЕСЕЛИХ ДНІВ ТА ЩИРИХ І ДОБРИХ ДРУЗІВ!

На Многії і Благії літа!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Національний конкурс «Історія і традиції українців»

(Продовження з попереднього числа)

Нагадаємо всі представлені звичаї, які користувалися великим успіхом та отримали премії: дошкільнята з Вишавської Долини, які представили Великодні звичаї, координатор Нарчіса Греченюк, учні ліцею ім. Тараса Шевченка з Сігету-Мармаціей – звичай весілля, координатор Джета Петрецька, гурт "Молоді гуцули" з Вишавської Долини – вечорниці та Великодні ігри, координатори Марія Папарига, учні із Келінешть-Купаренку, координатор Лоредана Миндріштяну, які представили Великодні ігри і гарні пісні, та учні з Ульми, які представили дуже цікавий звичай під назвою "Чобітки", координатор Чечілія Лесенчук. У конкурсі взяли участь й учні Палтінської школи Сучавського повіту: Юнуц Ряпський, Сабріна Зініч, Александра Савчук, Ілінка Савчук та Отілія Юрнюк, координатор шкільний інспектор Ілля Савчук.

Вони представили техніку розпису писанок, розповіли про чудовий колорит, широку гаму зображених мотивів, символіку, а також про традиції та обряди, пов'язані з ними. Слід не забути про цікаві есе, а також про гарні фотографії, виставлені при вході в Сучавському коледжі імені Міхая Емінеску, які нібито зустрічали учасників конкурсу.

Інспектор Лучія Мігок, ініціатор цього конкурсу, яка викладає українську мову в коледжі імені Міхая Емінеску, ствердила, що метою конкурсу є збереження етнічної та культурної ідентичності української меншини, заохотити молодь до вивчення традицій своїх батьків та дідів, заохотити їх писати есе про

традиції та обряди упродовж року специфічні їхньому селу, місту або повіту та, не востаннє, виявляти нові таланти. Журі оцінював дітей за автентичність представленого обряду, традиційний одяг, вимову українською рідною мовою, виконання та майстерність. До складу журі ввійшли: лектор Сучавського університету імені Штефана Великого Ана-Марія Гавріл, колишній директор Етнографічного музею Гура-Гуморулуй Ельвіра Романюк, радник у міністерстві освіти Ельвіра Кодря, шкільний інспектор з питань нацменшин Ілля Савчук, голова Марамурської філії СУР Мирослав Петрецький, священник Крістіан Арделян, директор Сучавського Національного коледжу ім. Міхая Емінеску Ренато Тонча, директор Технологічного ліцею ім. Васіле Коча з Молдовіце Лаура Шуту і, не востаннє, координатор конкурсу шкільний інспектор Лучія Мігок. Слід нагадати, що всіх учасників конкурсу привітала заступник генерального шкільного інспектора Габрієла Скутару.

Всі учасники отримали дипломи за участь, а найкращі есе, фотографії та презентації обряду отримали грошові премії з боку Міністерства освіти. Союз українців Румунії забезпечив розміщення, обід і транспорт і, за словами голови Миколи Петрецького, обов'язково наступного року цей конкурс має пройти у більшому залі, оскільки він дуже цікавий та користується великим успіхом серед учнів, учителів і батьків. Можна ствердити, що в Сучаві відбулося справжнє свято української культури, а переможцями стали всі його учасники.

Христина ШТИРБИЦ

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ

ЧЕРВЕНЬ

1. Людмилу ДОРОШ (2 червня 1978 р.) – редактора дитячого журналу «Дзвоник», технічного секретаря Клузької філії СУР, письменницю для дітей. Народилася Людмила в Україні, де закінчила педагогічний коледж ім. В. Сухомлинського. А вищу освіту здобула в Бухарестській Академії економічних наук. З 2001 р. почала працювати техноредактором в літературному журналі українських письменників Румунії «Наш голос», а згодом, з 2007 р., – редактором дитячого журналу «Дзвоник».

Людмила одружена, живе в м. Клузі, мати гарних діточок – дочки та синочка. Бажаємо радості, щастя та всіх земних благ гарній родині!

2. Івана АРДЕЛЯНА (4 червня 1942 р.) – д-ра фізичних наук, унів. проф. Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя, поета, члена Спілки письменників Румунії, голову Клузької філії СУР, заступника голови СУР. Народився Іван Арделян в с. Кричунів, Мараморощина, в багатодітній сім'ї. Закінчив Сігетський український ліцей та Фізико-математичний факультет Клузького Університету.

На протязі університетської кар'єри проф. Іван Арделян надрукував чимало наукових праць; має 6 новаторських патентів, 9 власних і спільних наукових книг, 700 разів був зацитований на міжнародних конференціях по спеціальності. Автор кількох книг поезії українською мовою та 1 румунською мовою. Був нагороджений багатьма науковими відзнаками Румунської Академії, Грамотами університету Бабеша-Бойоя за наукові дослідження та за опубліковані книги.

І. Арделян був нагороджений дебютною Премією Спілки письменників Румунії, став Dostog Honoris Causa Орадянського Університету та, за рішенням Сенату університету Бабеша-Бойоя, був удостоєний звання Заслуженого професора.

І. Арделян проходив документальні стажування в питаннях фізики в Дубно (СРСР), Греноблі (Франція), в США, Канаді та Індії. Пан Арделян багато років був головою Клузької організації СУР, заступником голови СУР та головою видавничої комісії СУР.

З нагоди сповнення 75 років бажаємо п. Арделяну багато здоров'я та подальших літературних успіхів!

3. Пинтю МАРІЧУКА (8 червня 1955 р.) – інженера, голову Руцанської організації СУР, члена Ради СУР, уродженця великого українського села Русково, що на Мараморощині. Гарного організатора заходів в рідному селі. Успіхів!

4. Михайла ТРАЙСТУ (15 червня 1965 р.) – письменника, члена Спілки письменників Румунії та Національної спілки письменників України, редактора літературного журналу українських письменників Румунії «Наш голос», заступника голови Бухарестської філії СУР, члена Президії СУР, голову Комісії з культури при СУР. Народився Михайло Трайста в українському селі Верхня Рівна, що на Мараморощині. Початкову школу закінчив у рідному селі. Слідували лицейні роки в Сігеті, Бухарестський факультет журналістики ім. Спіру Гарета та Факультет Бухарестського університету, секція українська мова та література, який закінчив успішно. Мастерант. Докторант.

Михайло Трайста – автор 19 книг поезії, прози, театру та літературних студій. Голова Асоціації «Тарас Шевченко» та головний редактор румуномовного журналу «Mantaua lui Gogol», виданого цією ж Асоціацією.

Цього року п. Трайсту було нагороджено премією Спілки письменників Румунії за книжку «Між любов'ю і смертю» за 2016 рік. Вітаємо!

5. Івана КІДЕЩУКА (29 червня 1945 р.) – українського письменника, викладача української мови та літератури, довгі роки директора Негостинської та Балківської шкіл, що на мальовничій Буковині. Деякий час викладав і в Серетському ліцеї ім. Лацку Воде. Іван Кідещук співавтор деяких збірників буковинського фольклору та автор посібника «Українська мова» для ІХ класу, щирий дописувач до «ВС». Автор кількох книг.

Народився Іван Кідещук в гарному українському селі Негостина Сучавського повіту, де закінчив початкову школу, Український педагогічний ліцей у м. Сереті та Бухарестський факультет – секція українська-румунська мова. Зі всіх сил дбає, щоб на Сучавщині українська мова була на висоті, щоб учні українці Буковини були добре підготовленими.

На Многії і Благії літа!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВАНКИ

21 травня в місцевості Тарна-Маре (Велика Тарна) Сатумарського повіту був відзначений "День української вишиванки", свято, яке покликане популяризувати українську культуру і традиції. Організаторами були Сатумарська організація Союзу українців Румунії та голова села Тарна-Маре.

Були присутні голова СУР та депутат Микола-Мирослав Петрецький, голова Сатумарської організації СУР Люба Горват, голова місцевості Тарна-Маре Моніка Собіус, громадський адміністратор Сатумарського повіту Нодь Заболч, повітовий радник Ердей Роберт та гості з України: перший заступник голови райдержадміністрації Наталія Костелеба-Веремчук, сільський голова села Хижа Іван Гайдук, голова Виноградівської районної ради Віталій Любка, Велятинський сільський голова Жанна Микитюк, директор Виноградівського міського Будинку культури Святослав Гал, представники української громади, народні творчі колективи, журналісти тощо.

У своїх промовах виступаючи наголошували на важливості вишиванки, яка є символом традиції, краси та етнічної приналежності кожного з нас до рідної землі та своєї історії. На сцені

виступили з концертом: вокальний гурт учнів "Мікулянка", які вивчають українську мову в середній школі села Мікула, координованого вчителькою Лореданою Морар, інструментально-вокальний гурт "Джерельце" із села Ізвоареле Сучевей, котрим керує священик Валентин Арделян, творчий колектив "Квіти Тарни" під керівництвом вчительки Мар'яни Коньоці та вокальний квартет вчительок Виноградівської дитячої школи мистецтв імені Бели Бартока.

Історик та генеральний секретар Союзу українців Румунії Люба Горват розповіла про головну мету цього заходу, який відбувся в місцевості Тарна-Маре: "Ми представили українську вишиванку, відмітили її значення та роль у збереженні національної ідентичності, збереженні українських цінностей, їх популяризації серед української молоді та широкої громадськості. Ми запросили всіх присутніх із гордістю одягати вишиванку на роботу, до церкви, університету, школи чи дитсадочка. Такий захід мав більш поширений контекст, тому що це наше національне, громадське, освітнє та духовне вираження.

(Продовження на 6 стор.)

Христина ШТИРБИЦ

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ЗНАМЕНИТОМУ ВЧИТЕЛЮ МИХАЙЛУ ЛАЗАРЧУКУ

Несподівана вістка про те, що вчитель-пенсіонер Михайло Лазарчук покинув цю землю і відійшов у вічність, засмутила всіх тих, хто його знав. Для мене і для моєї сім'ї неочікувана вістка була прийнята з глибоким жалем, зважаючи на те, що ми мали добрі стосунки зі всією сім'єю Лазарчуків. Перед Михайла відійшли з життя його менші брати – Микола та Іван, мої колишні колеги школи.

На 77-ому році життя 21.04.2017 р. відійшов у вічність учитель Михайло Лазарчук, який присвятив увесь свій трудовий шлях вихованню молодих поколінь на рідній Мараморощині.

Михайло народився в Лузі, що над Тисою, 16 травня 1940 року в сім'ї Василя Лазарчука та Марії. Він був четвертою дитиною, яка лишилася в житті, тому що перші три брати померли через нещасні хвороби тридцятих років минулого століття.

Перші чотири класи Михайло закінчив в ріднім селі, а до п'ятого класу поступив до Української Середньої Школи в Сігеті, де закінчив 11 класів. Він мріяв про вищу освіту, подавши у бурному 1957 році прохання на обласну стипендію до фізичного і філологічного факультетів. Але тодішні чиновники обласної адміністрації відмовили йому, мовляв, ти син інтелігента-ветеринара, пріоритет мають діти трудящих.

Молодий випускник Сігетської української педагогічної школи був направлений вчителювати у Русково, згодом переведений до Красного на посаду директора-координатора, а після армії влаштувався в приміському селі Тисі (Миково), де і здобув всі ступені вчителя, включно заслуженого освітянина.

Думка про введення навчання рідної мови у Миківській школі не давала йому спокою ще з першого шкільного року в Тисі. Тим більше, що цього вимагали батьки, які не могли погодитися із самовільним рішенням місцевого директора про скасування української мови.

Десять років наполегливого домагання батьків й молодого вчителя дало результати: по середині '70-тих років минулого століття повітовий шкільний інспекторат дав угоду для викладання української мови у Микові, затвердивши молодого вчителя і одночасно викладача рідної мови на посаді, з якої вийшов в кінці '90 років на заслужену пенсію.

Михайло мав нахил до фізики й механіки, сконструювавши аматорський радіоприймач, якого потім вдосконалив. Мав і потяг до музики та малярства. Грав на баяні так прекрасно, що молодші чотири брати намагалися спробувати й собі чарівну клавіатуру. Був

директором будинків культури комуни Великий Бичків і заснував у рідному селі мандолиновий оркестр, який весною 1964 року на міжнародному конкурсі самодіяльних гуртків вийшов на перше місце, потім слідували концерти у Сігеті з нагоди різних свят.

Його пристрасть до малярства замітив лужанський священик Орест Хортник, відомий маляр на всю Вишницю, який покинув Буковину перед комуністичною навалою.

Під його опікою Михайло намалював ряд ікон, реставрував у Лужанській церкві вицвілі кольори фреск. Десятки картин з Лужанськими краєвидами вийшло з-під його пензля, включно «Бокораші на Тисі», які запам'ятав з дитинства. Та найбільше враження справило на отця Михайлове морське зображення, мовляв, так вдало зроблено, що ніхто не повірить, що він не бачив моря.

Мрія про вищу освіту не покидала його. Та реальність змушувала не поспішати. Після відходу у вічність свого батька опіка про чотирьох менших братів і сестру – студента Василя та учнів Миколу, Івана, Юлія і Марію, лягла на його плечі. Лише тоді, коли всі вже здобули освіту, троє з них вищу, Михайло рішив завести собі свою сім'ю. Та батьківська турбота про них, бодай добрим словом, назавжди була у його свідомості.

Михайло одружився з Анною Кващук з Верхньої Рівни і разом учителювали у Микові, де собі збудували і хату.

Михайло виховав одну дочку Людмилу й дочекався внука Максима, які разом із зятем Лівіу живуть і працюють у Сен Луї (США), дочка у Медичному дослідженні, а зять – університетським професором.

Така була в Михайла натура справжньої людини з добрим серцем... Щирі співчуття засмученій родині! Нехай буде Михайлові легка та пухка земля!

Дякую сестрі Михайла Марії Лабіч з Бая Маре та брату Юлію Лазарчуку за дані, які допомогли для більшого пізнання про покійного!

Степан БУЧУТА

◆ Редакція «ВС» щиросердечно співчуває родині покійного учителя.

Іван РЕБОШАПКА

ЩОБ ТА СЛАВА НЕ ПРОПАЛА...

(До цьогорічного свята марамороських добровольців)

(Продовження. Поч. у попередньому н-рі)

Та ж полянська співачка «вкладає в уста» тих понад 400 її односельчан-добровольців-патріотів, як по-справжньому називають їх Н.Кондураке та І.Якош, слова задалегіднього їх усвідомлення страхітливих наслідків, що є промовистим фактом реалістичного сприйняття ними рішення іти на війну:

Та ідеме на войночку,
На чісаря німця,
Там ми беме брочітати
В криві до колінця.

Як у рекрутських піснях багатьох народів, і в пісні 65-річного Михайла Шулдака з Полян майже «репортажним» стилем схоплено картину спустошеного села після виїзду молодців на війну:

Ой хлопці молоденькі
Та мушшні старі
Дома нам са повставали
Та й діточки малі.

В іншій полянській пісні, записаній від 45-річного Василя Бумбука, схоплено навіть і сповнену садизму гітлерівську практику «методично» зафіксувати на кіноплівку (як, наприклад, знищення чеської місцевості Лідіце), чи на фотографіях ганебні діла та вивезення мирних жителів на роботу в Німеччину:

У високих полонинах
Ізвори гутіли,
Та як нас из сих Полян
Мутати хотіли.

Та мутати хотіли,
Поляни палити
Та німцєви до Берліна
Образик заслати.

Втрати з-поміж марамороських добровольців, учасників у боях Другої світової

війни, були наповправними, як це підкреслюється в записаній від 53-річного полянина Штефана Кубаша пісні, яка виражає необмежену ненависть до підпалювачів війни:

Та куєт зазулечка,
Сіла серед ріки,
Та сарачі легіники
Пушли в фрайвиліки.

Много пушло в фрайвиліки
Та й туди ся встали,
Та як война кунчілася,
Мамки заплакали.

Та плакали вже мамочки
Цілі дні та й ночі,
Аби висхли до 'дного
Гітлерови очі!

Будучи «репортерського» характеру, значно легко зарамованими хроніками, в даних піснях епічне узагальнення замінюється конкретними описами подій та обставин, в яких вони відбулися. Життєві умови, звичайно сільські, описано подрібно за допомогою мови, яка нічим не відрізняється від загальнорозмовної. Тенденція до стилізації в більшості випадків виявляється формалізованим повторенням другорядних ситуацій віршованої оповіді, в якій використано загальновідомий мотив сумування коня над померлим воїном (жовняром, козаком і ін.), як це видно у записаній 1964 р. в селі Репедя пісні від 50-річної Гафії Коржук:

Ци-сте чули, добрі люди,
Таку новиночку:
Пішли хлопці в доброволці,
Пішли на войночку.

Як лишили хлопці вівці,
Ягнєнята бляют,

Пішли хлопці на войночку,
Панів повбивають.

Не один бо доброволець
Умер на войночці
Та не бачив свого татка,
Ні свої мамочки.

Як лишили хлопці вівці,
Волики сивенькі,
Вони пішли на войночку
Файні, молоденькі.

Лежить вояк постріляний,
Вояк молоденький,
Стоїт над ним та й думає
Коник вороненький.

Ой сонце засвітило,
А впала росиця,
Де вояка куля вбила,
Там криві керниця.

Зображення смерті учасника в Другій світовій війні зазвичай здійснюється надто поширеним не тільки в українців алегорією весілля, алегорією, з якої сприйнято лише схему, що «одягається» зовсім новими картинками, переосмисленими мотивами тощо, як у записаній 1963 р. в с. Корнуцел-Банат пісні від 62-річного Івана Соломи:

– Ой мати старенькая,
Шо-с ся задумала?
– Мого сина легіника
У катуни взяли.

Та взяли ми легіника,
А взяли го, взяли,
Та вни його в Германію
На войну післали.

– Ой гадаєш, люба мамко,
Шо я ся ще верну!?
Дадут мені кулю в серце –
Лиш ся переверну.

(Далі буде)

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВАНКИ

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

З допомогою цього заходу ми, українці повіту Сату-Маре та громади села Тарна-Маре, зрозуміли, що, одягаючи українську вишиванку та весь український народний одяг, ми демонструємо нашу любов до своєї культури, досягаємо балансу між тілом та душею, також цінуємо та просуваємо культурну спадщину наших предків. Вишиванка і народний традиційний одяг є одними з основних елементів культури будь-якого народу. Народна ноша – це важливий соціальний символ, це перша візитна картка будь-якої громади. Слід уточнити, що чимало сімей з місцевості Тарна-Маре мають родичів у селі Хижа, в Україні, в селі, яке колись називалося Тарна-Міке (Мала Тарна)".

Крім прекрасного концерту членів творчих колективів у гарно одягнених народних костюмах, відбулися й інші цікаві заходи, про які розповіла Люба Горват: "З цієї нагоди ми влаштували виставку українських та румунських вишиванок, які діти з повітів Сучава, Сату-Маре та України принесли від своїх батьків. Були виставлені також рушники, скатерки, тарілочки, килими і навіть книги. Також відбулася акція "Подаруй вишиванку". На заході був показаний ролик "Донбас - жертва російської агресії", метою якого є донести до суспільства, громадськості реальну картину, яка на цей час відбувається на Сході України. Цей фільм був здійснений Закарпатською асоціацією учасників бойових дій на Сході України і передав його нам

Андрій Кравець. На мою думку, захід відбувся на високому рівні, та я думаю, що такого роду заходи треба організувати щорічно, оскільки таким чином маємо можливість доказати, що у нас прекрасна українська сорочка, яку ми маємо носити і цінувати і показувати свою ідентичність".

Нагадаємо, що відзначати Всесвітній день вишиванки у 2006 році запропонувала студентка факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Леся Воронюк. Всесвітній день вишиванки відзначається в Україні щороку у третій четвер травня і в майже 50 країнах світу.

З нагоди Всесвітнього дня вишиванки колектив Посольства України в Румунії привітав усіх. Також у місті Клуж-Напока під час Першого форуму української молоді Румунії Марія Чінар-Жіга, журналістка суспільного телебачення Tv3/Tv7 Cluj зняла відео для флешмобу "Вишиванка єднає" – до Всесвітнього дня вишиванки 2017!

Слід уточнити, що в Румунії "Всесвітній день вишитої румунської сорочки" відзначається 24 червня. Ініціатором "Всесвітнього дня вишитої румунської сорочки" є Андрея Тенесеску, яка заснувала віртуальну громаду під назвою "Вишита румунська сорочка" ("La blouse roumaine") з метою утвердження гарної румунської традиції та створення бренду країни. Румунська вишита сорочка стала міжнародним символом румунської культури та джерелом натхнення для дизайнерів.

Дошкільнята в повсякденні виховательок

Кожного дня разом із заклопотаними дорослими, які поспішають у справах, спішать і дошкільнята. У них теж є надзвичайно відповідальна робота – навчитися спілкуватися, дружити, пізнавати світ і одне одного. Маленькі хлопчики і дівчатка допитливими оченятами вивчають навколишній світ, намагаючись зрозуміти все, що їм пояснюють дорослі. А ми, старші, батьки і бабусі, а також і дідусі, не завжди й можемо задовольнити дитячу зацікавленість у таких простих й водночас незбагнених речах. Тому велику роль у формуванні дитячої свідомості й світогляду відіграють вихователі. Від того, як працівники городчиків зустрінуть дитину, залежить її подальше ставлення до закладу, в якому пробувають від 4 до 6 годин щоденно. Тож у вихователів є дуже важлива місія – стати не тільки наставником, а й другом, який знає відповіді на всі запитання.

«МОЇ ДІТИ – ЦЕ МАЛЕНЬКІ ЛЮДИ» – каже вихователька мішаної групи пані Віоріка Лукан, завідувач Нісіпітського городчика, що на Сучавщині.

На прикладі виховательки Віоріки Лукан із Нісіпітського городчика можна переконатися, що дружба між вихователькою і вихованцями існує! Діти з теплом і щирістю горнуть до своєї городчинкової мами, а вона до кожної дитини знаходить хвилику – когось похвалити, комусь шепнути, підказати, когось утішити. Сімнадцять років, проведених у городчику-дитсадку для Віоріки Лукан пролетіли непомітно. Останні дев'ять років працювала в добрих умовах у новому Нісіпітському городчику, де непомітно знову появився гриб. Поки що, городчик функціонує в новому будинку, збудованому для позакласного заняття учнів – в будинку, який не підходить підшкільнятам: кімнати вузькі, затемнені, з недостатнім сонячним освітленням. Вихователька має надію, що новий шкільний рік знайде діточок у відремонтованому городчику. Удосконалена вихователька з другим ступенем щодо вдосконалення розповідає, що у її роботі дуже згодилися знання, здобуті на курсах та в праці із дітьми I-IV класів, де працювала кілька років. Дуже було трудно спочатку працювати в городчику, було важко відчувати тонкі струни дитячої душі – щасливої, ображеної, допитливої. А якщо цих діточок ще і двадцять п'ятеро..?

Віоріка Лукан каже, що завжди розмовляє з вихованцями на дорослому рівні, бо вважає їх «не малюками, а маленькими людьми». Вчить вести з ними діалог, відстоювати свою думку, змалку відчувати відповідальність за свої вчинки і не соромитися просити вибачення, якщо помиляються.

Питаю, чи бувають моменти, коли робота виснажує, а втома заглушує творчі пориви. Віоріка Лукан каже, що, якою б знесиленою не поверталася ввечері додому, зранку прокидається сповнена сил, бо в городчику на неї чекають діти.

Спілкуватись із Віорікою Лукан за невеликий проміжок часу я зрозумів, чому діти її люблять. Якщо у світі дорослих часто почуття можна зіграти, то діти зразу відчують фальш і не відкривають свої серденька абикому. А вона з тих людей, від яких віє теплом, які викликають довіру і повагу по-справжньому, по-щирому.

Юрій ЧИГА

Карашсеверінський український мішаний хор «Голос українців» – на Шевченківських святі в Бухаресті

(Закінчення. Поч. в попередньому числі)

Гості теж мали, що розказувати, беручи до уваги відстані, які числяться у кілометрах по відношенні із Бухарестом. Так, наприклад, було повідомлено, що в програмі будуть брати участь визначні колективи закордоння, що Карашсеверінські українці є початківцями українства у Банаті, що перші українці, які поселилися у цій краї, були закарпатці.

Точно о шостій годині по обіді у фестивальному залі «університарів», почався концерт, присвячений Тарасу Григоровичу Шевченку.

Пані Ярослава-Орися Колотило відкрила подію, підкресливши її значення, а потім виголосила ім'я видатних осіб, між якими письменника Михайла Трайсту, заступника голови СУР, який підкреслив значення такої події. Інша важлива особистість була посол України в Румунії, який свою промову закінчив Шевченковим віршем.

Після кількох коротких промов почався довгожданний концерт.

Концерт почався виступом Карашсеверінського колективу «Голос українців», який проспівав чудову пісню «Заповіт», пісню, яку співав увесь зал. Слідувала пісня «Ой з-за гори кам'яної голуби літають» М. Леонтовича, виконана на чотири голоси, що пробудило всю аудиторію чудовими акордами. Як відповідь на мінорний лад Леонтовича, прозвучала пісня Ященка «Ішло дівча лучками», пісня, яка зове слухача до руху, до танцю. Ці дві пісні зібрали море оплесків і післяконцертні «гумкання».

Виступ Карашсеверінського «Голосу українців» зкінчився піснями, які виражають життя, юність, любов українців у південно-західній частині Румунії. Це означає «Ой зацвіла ліщинонька» – обробка, яка в першій частині виражає важливу роль кожного голосу у хорі, а друга частина закликає до гуцульського танцю, до закличу, який приводить до руху і слухачів. Кінцева пісня (сюїта) «Тече вода з-за города» теж починається виставою кожного голосу хору, а коли це вже кінчається, тоді починає сильний рух танців, де кожний голос чекає свою чергу, а кінець виражений приємним акордом, який знімає на ноги глядачів.

Виконання свого пісенного репертуару на сцені фестивального залу «Університарів» придбало надзвичайний успіх хором «Голос українців», особливу увагу від гостей із Одеської області, які оцінили пісні як композицію і як зв'язок пісень із народними танцями.

Хор «Голос українців» виражає свою подяку за підтримку публіки під час концерту, а це підбадьорює колектив до все кращого майбуття.

Після Карашсеверінського виступу на сцені слідував виступ мішаного хору «Голос Негостини» Сучавського повіту під керівництвом проф. Крамара.

Колектив володіє чудовими голосами, особливо сопрано та альтю, але чудово виконують свою роль як тенори, так і баси.

Надзвичайно виконав свій репертуар колектив із Одеської області. Колектив складається тільки з молодих співаків, які приносять на сцену не лише музичні звуки, але і підходящі рухи. Професор, яка готує всі пісні, всі виступи, володіє голосом оперної солістки, з якого частину дарує молодим співакам. Виступ цього колективу і хореографічного колективу приніс аудиторії стільки задоволення, що, можливо, іще ведуться й тепер коментарії. Велике їм спасибі за такий виступ, з якого можна багато навчитись.

Після такого виступу публіка мала нагоду «покуштувати» багато краси, – як виступ Наталки Колотило із своєю «чарівною» скрипкою. На цей раз Наталка привела до постійного руху усіх глядачів, які, мовби на репетиції, співали все, що приходило із сцени.

Концерт кінчився на сцені, але співи продовжувались у залі, де була приготовлена перекуска. Тут співали гарні, чудові пісні майже всі присутні. Тут звучали пісні, які і не було чути на сцені.

Зовсім пізно подія закінчилася розлукою із гостями, обіцяючи ще зустрічатися, співати, танцювати, радіти разом.

На другий день колектив Карашсеверінського повіту повернувся додому, залишивши приємні враження від події, організованої пані Ярославою-Орисею Колотило, яка заслужила «Велике спасибі за весь свій труд».

Іван ЛІБЕР

ХІ-ий випуск Національного конкурсу з декламування української поезії

«Поезія – це завжди неповторність,
якийсь безсмертний дотик до душі...»
(Ліна Костенко)

27 травня ц.р. в місті Сігету-Мармаціей Марамороського повіту відбувся уже ХІ-ий випуск Національного конкурсу з декламування української поезії. Від першого свого випуску вісімнадцять років тому, який проходив лише у масштабах повіту, і до сьогодні він не тільки піднявся до національного рівня, а й набув неабиякої популярності, навіть, можна б сказати, став традиційним заходом Союзу українців Румунії.

Цього року в декламуванні поезій змагались понад 50 конкурсантів, школярів та ліцеїстів із Сучавського, Марамороського, Тіміського, Карашсеверінського, Арадського і Ботошанського повітів.

Тодя передав вітання від мера міста Сігету-Мармаціей Горії Скубля і поздоровив Мирослава Петрецького і його команду за щорічну організацію високого рівня культурної події, важливої як для дітей, так і для дорослих.

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький привітав учасників національного етапу ХІ-го випуску Конкурсу з декламування української поезії і, поміж іншим, підкреслив: «...Щоб зберегти цей Конкурс, нам треба було пройти через важкі випробовування. По-перше, це велика робота організаторів, щоб підтримувати престиж Конкурсу на високому рівні, щоб заохочувати дітей вивчати прекрасну українську поезію... І навіть у найважчі для СУР часи були докладені великі зусилля з боку проводу, з боку організаторів, і цей Конкурс відбувався. Я вірю, що цей труд був не даремним...».

Урочисте відкриття відбулося в залі школи мистецтв ім. Джордже Енеску. Голова Марамороської повітової організації СУР Мирослав Петрецький представив гостей та учасників Конкурсу. Директор Сігетського культурного центру Дорел

(Продовження на 9 стор.)

Ірина МОЙСЕЙ

ХІ-ий випуск Національного конкурсу з декламування української поезії

(Закінчення. Поч. на 8 стор.)

Також до учасників і гостей заходу звернулись почесний голова СУР Степан Бучута, радник Міністерства освіти Румунії Ельвіра Кодря, заступник начальника управління культури Івано-Франківської області Мирослава Корнелюк, інспектор Марамороського повітового шкільного інспекторату Сімона Малярчук, почесний член Сатумарської організації СУР Васіле Моїш, представник Сучавщини Лючія Міжок, директор українського ліцею ім. Тараса Шевченка Касьян Піцура, заступник голови СУР, голова комісії з питань культури, письменник Михайло Трайста і член Президії СУР, вчителька української мови Анна Самбор.

У художній частині відкриття на сцені виступили учні Полянської школи під керівництвом учительки Лукреції Семенюк, учні школи села Ремети і вокально-інструментальний ансамбль «Червона калина». А конкурсантів настроїв на тон викладач із села Русь-Поляни Михайло Мачока, прекрасно продекламувавши уривки з поеми-послання Тараса Шевченка «І мертвим, і живим...».

А далі почався сам Конкурс. Перед комісією, до складу якої ввійшли: заступник голови СУР, письменник Михайло Трайста (голова комісії Конкурсу), головний редактор літературного журналу «Наш голос» Ірина Мойсей, радник Міністерства освіти Румунії з питань нацменшин Ельвіра Кодря, голова Яської повітової організації СУР Віктор Григорчук та вчитель української мови Анна Самбор, стояло не легке завдання, оскільки за регламентом Конкурсу оцінювалась не лише декламація поезій, а й вміння конкурсантів представитись, їх костюми, а для учасників від 4-го класу і старших класів – читання незнайомого тексту і переказ його своїми словами. Прослухавши виступи всіх учасників, комісія визначила переможців і максимально об'єктивно присудила місця і відзнаки.

Вже ввечері цього ж дня відбулося урочисте нагородження переможців і учасників конкурсу, які отримали відповідні до зайнятих місць – грамоти, грошові премії і книжки від Союзу

українців Румунії, і грамоти від Міністерства освіти Румунії. А ще гарним подарунком для всіх присутніх став виступ молодіжного танцювального гурту «Весна» із Ботошан під керівництвом Габрієла Скальського.

Перебуваючи в самому епіцентрі подій, дещо інакше бачиш і оцінюєш те, що відбувається. В першу чергу треба відмітити, що всі учасники національного етапу Конкурсу – це вже переможці повітових конкурсів, так би мовити, кращі з кращих. Помітним було хвилювання конкурсантів. Мушу зізнатись, тішила їх небайдужість, старання, бажання перемогти. Разом з тим, треба визнати, що результати учасників Конкурсу – це не тільки показник їх старань, це і рівень роботи вчителів, які готували своїх вихованців до Конкурсу.

Таким чином, роль Конкурсу з декламування української поезії полягає не лише у намаганні прилучити дітей і молодь до української літератури, прищепити їм любов до поетичного слова. Цей Конкурс може служити для нас постійним і досить таки об'єктивним індикатором і стану українського шкільництва, і рівня знань мови та національної свідомості підростаючих поколінь, які й визначають майбутнє румунського українства.

І на кінець хочеться подякувати організаторам, за добре продуману програму, за прекрасні умови для всіх учасників, теплу, гостинну атмосферу та побажати успіхів у майбутньому і, незважаючи на теперішній високий рівень Конкурсу, не зупинятися на досягнутому, можливо, таки більше зусиль докласти (головно з боку вчителів української мови), щоб наступного року в Конкурсі з'явилась категорія з декламування власних поезій. А то й на міжнародний рівень замахнутись, як, наприклад, знаменитий Фестиваль українських колядок. Чому б і ні? Мабуть, можливість позмагатися із дітьми української діаспори з інших країн (бодай за межами конкурсної програми) ще більше «підіграв» би ентузіазм і наших школярів та вчителів.

Премії і відзнаки XI-го випуску Національного конкурсу з декламування української поезії

Перша премія:

Стафіє Андрій, підготовчий клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Колопельник Сіміна Марія, I клас, Ремети, Марамороський повіт;
 Трайста Ельвіра, II клас, Кричунів, Марамороський повіт;
 Семенюк Александра, III клас, Вишня Рівня, Марамороський повіт;
 Бойчук Лукас, IV клас, Поляни, Марамороський повіт;
 Мануляк Касяян, V клас, Кричунів, Марамороський повіт;
 Данко Михаєла, VI клас, Поляни, Марамороський повіт;
 Семенюк Денис, VII клас, Вишавська Долина, Марамороський повіт;
 Шойман Наташа, VIII клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Мурша Андрея Ніколета, IX клас, ліцей ім. Т. Шевченка, Сігет, Марамороський повіт;
 Перожук Світлана, X клас, ліцей ім. Т. Шевченка, Сігет, Марамороський повіт;
 Годенка Йонела Діана, XI клас, ліцей ім. Т. Шевченка, Сігет, Марамороський повіт.

Друга премія:

Лавіца Меліна Татяна, підготовчий клас, Вишня Рівня, Марамороський повіт;
 Шейко Лорена Сільвія, I клас, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;
 Грездак Алєся, II клас, Щука, Тіміський повіт;
 Шулдак Єлена Діана, III клас, Щука, Тіміський повіт;
 Шойман Анна, IV клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Короаме Родіка, V клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Грездак Данієла, VI клас, Щука, Тіміський повіт;
 Петрашук Клаудіу, VII клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Гаргач Адріяна, VIII клас, Поляни, Марамороський повіт;
 Кості Космін, IX клас, ліцей ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт;
 Костюк Чезара Ванеса, X клас, ліцей ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт;
 Кіріяк Наташа Александра, XII клас, ліцей ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт.

Третя премія:

Кіфа Софія, підготовчий клас, Тирнова, Арадський повіт;
 Цюдик Мая, I клас, Щука, Тіміський повіт;
 Перчик Михаєла Амалія, II клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Данч Александра Лаура, III клас, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;
 Ганціг Андрея, IV клас, Дад, Арадський повіт;
 Кіфа Біянка, V клас, Тирнова, Арадський повіт;
 Періжок Габрієла, VI клас, Негостина, Сучавський повіт;
 Кучіча Анка, VI клас, Щука, Тіміський повіт;
 Міколайчук Йонел, VIII клас, Берна, Тіміський повіт;
 Поп Анка Дениса, IX клас, Національний коледж ім. К. Д. Логи, Карашсеверінський повіт;
 Клемпушак Олівіян, X клас, Національний коледж ім. Ч. Бредічану, Лугож, Тіміський повіт;
 Уліч Андрея, XI клас, Національний коледж ім. Ю. Хашдеу, Тіміський повіт.

Відзнаки:

Іванчук Ралука Сімона, II клас, Киндешти, Ботошанський повіт;
 Чернеуцян Валерія, III клас, Балківці, Сучавський повіт;
 Аксюк Іонуц, IV клас, Щука, Тіміський повіт;
 Попович Марія Джорджіана, V клас, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;

Аніцулесей Дениса Ніколета, V клас, Міхайлени, Ботошанський повіт;
 Палканін Наталія Лаура, VI клас, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;
 Ньорба Анна, VII клас, Копашиль, Карашсеверінський повіт;
 Міхейлеску Меделіна, VIII клас, Міхайлени, Ботошанський повіт;
 Турчін Андрея, IX клас, Національний коледж ім. Ю. Хашдеу, Тіміський повіт;
 Сокач Біянка Марінела, X клас, Національний коледж ім. Т. Доди, Карансебеш, Карашсеверінський повіт.

За участь:

Миколайчук Думітру, III клас, Дуд, Арадський повіт;
 Шулдак Дениса, V клас, Щука, Тіміський повіт;
 Карпа Джорджіян, VI клас, Тирнова, Арадський повіт;
 Полєк Юліяна Александра, VI клас, Киндешти, Ботошанський повіт;
 Андрюк Роксана Штефана, VII клас, Киндешти, Ботошанський повіт;
 Кіфа Марія Парасківа, VIII клас, Кієр, Арадський повіт.

Учителі і викладачі, нагороджені за підготовку дітей до конкурсу:

Брумар Малярчук Оля, Вишня Рівня, Марамороський повіт;
 Керстян Нарчиса, Балківці, Сучавський повіт;
 Ганціг Анна, Тирнова, Арадський повіт;
 Брашовяну Маріана, Щука, Тіміський повіт;
 Роман Лівія, Ремети, Марамороський повіт;
 Лало Ніколає, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;
 Головчук Марія, Щука, Тіміський повіт;
 Боцок Малярчук Ана, Кричунів, Марамороський повіт;
 Вагаманюк Юліяна, Киндешти, Ботошанський повіт;
 Шімоня Михаєла, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;
 Клемпушак Марія, Щука, Тіміський повіт;
 Петровай Жана, Вишавська Долина, Марамороський повіт;
 Свестак Сімона, Ліцей Дечебал, Карансебеш, Карашсеверінський повіт;
 Оанча Марія, Щука, Тіміський повіт;
 Климович Маріяна, Кричунів, Марамороський повіт;
 Бобик Михайло, Корнуцел, Карашсеверінський повіт;
 Семенюк Мірела, Поляни, Марамороський повіт;
 Дутка Ніколає, Вишавська Долина, Марамороський повіт;
 Яремчук Віолета, Копашиль, Карашсеверінський повіт;
 Кубаш Ліліана, Поляни, Марамороський повіт;
 Смичкаш Іван, Берна, Тіміський повіт;
 Діолог Сімона, ліцей ім. Т. Шевченка, Сігет, Марамороський повіт;
 Крайнічук Антонета, ліцей ім. Лацку Воде, Серет, Сучавський повіт;
 Лазарчук Віолета, Національний коледж ім. К. Д. Логи, Карансебеш, Карашсеверінський повіт;
 Бобик Лівія, Національний коледж ім. Т. Доди, Карансебеш, Карашсеверінський повіт;
 Кодря Емілія, ліцей ім. Т. Шевченка, Сігет, Марамороський повіт.

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує й терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ПАНІ МАРІЯ ПІЦУРА-КІМΠΑ

Пані Марія народилася 21 червня 1931 р. в селі Кричунів, Мараморощина. Початкову школу закінчила у рідному селі: 2 класи румунською мовою і 2 класи угорською мовою, де викладалася і рідна українська мова.

Після закінчення початкової школи батько записав її у горожанку (в Україні). Після закриття кордону 2 роки була вдома. В 1947 році покійні проф. п. Наталія Оленчук та Михайло Митринюк ходили по селах та переконували батьків, щоб давали дітей до української школи. Так що вона закінчила школу у м. Сігеті.

У 1955 році стала працювати у Верхній Рівні до 1963 року викладачем рідної української мови.

Через деякий час повернулася в рідне село Кричунів. Батьки були задоволені, та ніколи не казали, що не хочуть, щоб їхні діти вчилися української мови.

Опісля перейшла працювати до 5-их – 8-их класів, а через деякий період знову почала працювати у I-IV класах.

Пані Марія була співавтором підручника української мови для III-го класу: граматики, читання та перекази твору. Приготовляла дітей румунів, які вчилися української мови та стали перекладачами з української мови.

Вона взяла 1969 року II-ий ступінь у м. Сігеті. Опісля була перша вчителька, яка взяла Перший ступінь. (З-між мужчин перший був покійний Д. Горничар).

Пані Марія одружилася з добрим хлопцем – Юрієм Кімпаном – учителем.

Між роками 1955-1963 рр. він працював директором школи у Верхній Рівні. Опісля перейшов – 1963 р. – до Кричунова, а з 1965 р. був директором

Кричунівської школи – до 1974 р. В місті Клужі здобув I-ий ступінь. 2012 р. відійшов у вічність.

Пані Марія вже бабуся й прабабуся.

У неї три сини, як три явори:

ЯРОСЛАВ народився 1957 року. Він працює проєктантом машин у Сігеті. Закінчив трирічний інститут. Одружений із Славкою (лужанкою). У них двоє дітей: Зірка, яка закінчила чужі мови у Клужі та працює у Плоєштах; Андрій закінчив також вищу освіту – працює в Клужі.

ОРЕСТ народився 1962 р. Одружений з українкою Одаркою, яка працює вихователькою. У їх сім'ї дві дочки: Беатриса-Марія працює в клініці для діалізів, забезпечує матеріалами; ОЛЕКСАНДРА закінчила російську мову в м. Клужі, працює у комерційній галузі та перекладачем;

ОСТАП народився 1967 р. Закінчив педагогічну школу в м. Сігеті. Опісля поступив на Бухарестський факультет спорту, якого закінчив і працює в Сігеті. Одружений. В нього гарні діточки: Маруся та Оксанка (його жінка румунка). Живе в рідному селі Кричуніві.

Пані Марія – щаслива мати та щаслива бабуся, бо в неї добрі три сини, три невістки, 6 (шестеро) внуків та троє правнуків.

Так що пані Марія є і щасливою прабабусею.

Мені вона сказала, що щастя для неї є і те, що діти біля неї.

Я бажаю п. Марії Кімпан міцного здоров'я і довгих років щасливого життя.

Марія ЧУБІКА

Данила – Сучава

ДЕНЬ ГЕРОІВ

Щороку, і на цей раз, День героїв був відзначений у селі Данила громади Дарманешти Сучавського повіту. Тут потрібно відмітити маленьку історію. У перший день Другої світової війни помер Йосіф Капрі, син барона Капрі. У ті часи села громади Дарманешти мали як голову Прункуча, а бароном був Капрі. Капрі був бароном і над іншими селами.

Щоб увічнити ім'я свого сина, барон Капрі вирішив збудувати монумент недалеко від школи села Данила. А тому що монумент був на майдані, де хлопці грали у футбол, а там паслися ще й всілякі тварини, чинилися всілякі пошкодження...

Так що десь 1980-го року кілька господарів села Данила встановили збудувати інший монумент. Ділянку поля для цього виділив житель села Данила Вірджіл Городинчук, який мешкав у сусідстві цвинтаря та церкви з храмом Козми Дам'яна.

На цей раз тут були написані також й ім'я героїв села Марицейка, які на той час не мали ні церкви, ні цвинтаря, а село знаходилося у сусідстві з Данилою.

Так що з нагоди Дня героїв учні місцевої гімназійної школи, педкадри й парафіяни відзначили цей день і цього року.

Панахиду відслужив отець Овідіу Бузіле. Учні проспівали кілька патріотичних пісень та поклали квіти біля монументу.

Честь їм!

Микола КУРИЛЮК

II. «ГІРСЬКА ОРЛИЦЯ» – ДОРОГОЮ ДО РІДНІ І САМОВИЗНАЧЕННЯ

З КИМПОЛУНГУ ПОЧИНАЮТЬСЯ ШЕДЕВРИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ

(Слідами життя і творчості української Царівни на Південній Буковині)

(Продовження з числа н-р 7-8/2017 р.)

Розійшлися навіки, але голос трембіти цього чабаниська смутно лунав поміж вершини гір та в снах тихої хатини Параски, згадуючи силоміцьку любов, протилежну шани й любові мирного Юрія, з яким вона прожила спокійно сімнадцять літ по-християнськи до смерті. Ще грізніше сталося, коли вона жила з Малининим сином, що зрадив її з рідною сестрою Теклею, висилаючи на смерть гущами та пущами лісів і гір аж до „Moara daracului/Чортового млина“, за що заслужив зневагу Параски, тим більше, що бив її та покалічив, щоб піти через свою злобу безвісти і, плачучи, шукаючи прощення, поки не пропав. Отож незабутні й драматичні розповіді залишила „некультурна“ проста і сильна жінка Параска у свідості Ольги Кобилянської та в читачів, які зараз дивимось долиною поміж Рунгом і Магурою по її слідах, бачимо ту саму природу-святиню і згадуємо традиційне життя гуцулів, якого ця жінка захищала на рівні з чоловіками, бо ніхто не мав права принижувати жінок, калічити їхні почуття та обмежувати їхню Божу вільність. Драми, які в житті Параски не завдавались соціальним або етнічним причинам, бо вона любила й довіряла румунам, між якими працювала, циганам, яких поважала за їхню мученицьку працю коло каміння, а залежали від помилкового виховання людей, що перетворили біблійну пораду для жінок, слухатись чоловіків у негативне ставлення останніх до них силою невиліковного приниження.

Буває ще нераз, що безвихідні драми опановують людьми незалежно їхнього рангу, етнії, освіти і релігії, як доказує нам майстер-аналіст О. Кобилянська у своїй новелі „Він і Вона“ (1892) словами Ніцше: „Людина є щось таке, що його треба побороти“, тобто побороти її спалахи почуттів, навіть диких почуттів, що можуть бути несподіваними і надто сильними у позитивному або й негативному напрямках, коли виникає те дике чуття володіння одного над іншим. До цього входить і впертість слідкування та гордість чоловіка. - Він – герой новели „Він і Вона“ - , що задивляється прикро за молодою дамою у парку: „Як сумно, що люди в чутті такі неінтелігентні! А найбільше вже ті «освічені», думає Вона стривожена (Т.1.с.147). Параска – не з категорії „освічених“, але вона керує свою чуттєвість за Божими і традиційними принципами любові і взаємоповаги, хоч деколи у неї пробуджується старозавітний закон Таліона „Око за око...“, переборений тільки здоровим глуздом, що страхається Бога, якого часто взиває героїня „Ой Боже“, тобто помилуй і допоможи, Господе. Даремно ми шукаємо те місце Параскиної хатини, але героїня увижається нам, мені і моєму другові, біля каменоломні з бесагами дров на плечах, де зупиняється

закурити люльку та побалакати з дружніми циганами. Тієї хатини здавна немає, а незабутня Параска, проста некультурна жінка-українка, залишилась у нашій пам'яті світлою людиною, невмирущою героїнею Кобилянської, що зуміла жити поблизу людей, своїх і чужих, з якими працювала, бо любила їх і поважала, жила з страхом Божим скромно в любові до Всевишнього, стараючись творити добро і ніколи не мститися, хоч відстоювала правду, яку любила, як самого Бога, відстоювала гідно своє право на захист власного „Я“ і любила навколишню гірську природу з лісами, горами й долами, шепотом потоків та метушливою комах, щоб відчувати той рай, де зникла самота. Саме ця безмежна любов до природи зближує героїню до пані Ольги, яка шукала життєдайний подих лісу, гір та потоків, як шукала біблійна оленя „свіжої води“ напитись, а зустрічі та ласкаві і дружні бесіди між ними двома залишились назавжди скучливими, як признається Кобилянська, що перед смертю Параска ждала відвідин від пані, але, на жаль, в Чернівцях дізналась пізно „що моя квітка згасла“ (див. Кобилянська О. „Слова зворушеного серця... (упорядник і передмова Ф. Погребенника, Київ, 1982, с.216).

Запам'ятовуємо, що шедеври „Природа“, 1887, „Він і Вона“, 1892, та „Некультурна“, 1896, і навіть шедеври-шедеврів „Битва“ (1895), „Царівна“ та ін., хоч не є написані в кимполунзький період, а ледь пізніше після виїзду Кобилянської в Димку (1889) та в Чернівці (1891), вони всіма породились у прекрасному гірському містечку та його близьких околицях і зберігались у серці і душі авторки до друку у найплодючий десятилітній період малої прози між 1887 і 1897 роками кінця ХІХ ст., коли українська література збагатилась унікальною пейзажистикою та глибокими психічними аналізами людей, що шукають власної особистості дорогою життя, про які Леся Українка захоплено писала: „Які типи, які пейзажі! (...) ... „я не сподівалась від австрійської русинки такої щирості і одваги з якою змальований і самий тип і ситуації; ... Bravo, панно Ольго!“ (див. Кобилянська О. Т.1 с.74 - „Світ прози Ольги Кобилянської“, передмова Світлани Кирилук із зібраних творів Л.Українки Т.11.с.160).

Взагалі, критика характеризує цей період самоствердження О. Кобилянської, її героїв та її творчості, і все це майбутня Царівна української літератури досягла нерозривною любов'ю до свого роду, якого вона постійно кохала і відшукувала Сучавою, Кимполунгом, Руською Молдовіцею та Молдовіцею Арджел тощо, укріплювала свою фізичну і творчу ідентичність у нестримному потязі до батьківського лона Димки та Чернівців із прабабківської України дорогою до самовизначення.

(Далі буде)

Іван КІДЕЩУК

СЛІДАМИ ОПУБЛІКОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ,
АЛЕ Ж – УВАГА! – ШУКАЄМО КОРЕСПОНДЕНТІВ!

Я позаштатний кореспондент «Нового віку», сьогодні «Вільне слово», – від 16 лютого 1969 р. (Н-р 4 (408)). Якщо б я написав у цій статті всі заголовки моїх матеріалів, то потрібно б багато сторінок, але я напишу тільки назву матеріалів, опублікованих тому 40 років, а саме 1977 р.

Іде мова про: «Енігма? Н-р 3 (599); «Від Плевни до Відіна», Н-р 10 (606); «Випускники восьмого класу Пергеуцької школи Сучавського повіту», Н-р 14 (610); «Передові у праці і навчанні», Н-р 19 (615)... І т.д.

На сьогодні бути кореспондентом – це «flore la ureche» (дрібниця).

Апаратура, яку мають ті, що є кореспондентами, – на високому рівні!

Нагадаю ті часи, коли я купував фотоплівку, робив фотографії з апаратом «Сміна», ходив до Сучави, щоб проявляти фотографії, вислав матеріали поштою. Було багато клопоту!

Професор Михайл Боканча навчив мене «девелопувати» (проявляти) фотографії.

Це мені забирало багато часу, і я на це «витринькував» багато грошей, але я був дуже радий, коли мої фотографії були опубліковані у газеті «Новий вік».

Я вислав фотографії великим масштабом (9/6; 10/15), але «Новий вік», виходячи тільки два рази на місяць (1 та 16-го числа місяця) і маючи 8 сто-

рінок, а коли виходив і «Літературний додаток», багато разів мої фотографії були зменшували.

Побачивши це, я уперше вислав фотографію малим масштабом, а це сталося тоді, коли я вислав статтю «Письменники в гостях в учнів» («Новий вік» – Н-р 11 (583) 1.V.1976). Та на цей раз фотокартка була збільшена, та не була виразна.

Ті часи минулися...

Нехай приходять молоді кореспонденти!

Правду скажу, що зароблені гроші за мої опубліковані матеріали мені ставали у пригоді, а те, що я висилаю журнали СУР до читачів кількох повітів і навіть до Бухаресту, хто ще таке робить?! (Прекрасно! – «ВС»).

Може, коли стане молоде покоління кореспондентів працювати, децю буде відновлено. Припустім, рубрика «Для вас, учні й...(!). Буде кому підбадьорювати учнів та викладачів.

Правду кажучи, я думаю, що це не відбудеться!

Та хай живе нове покоління кореспондентів!

(Де воно? Де оте нове покоління кореспондентів, пане ентузіасте-кореспонденте?! Бо наймолодший з-між нас – це, звичайно, Ви! Кореспонденти були тоді, коли у нас були і рідні школи! Крапка! Увага! – наш з Вами часопис виходить лише раз у місяць! – «ВС»).

Микола КУРИЛЮК

Ідея жіночої емансипації і Ольга Кобилянська

(Продовження. Поч. в н-р 9-10/2017)

Вона займається ідеєю жіночої емансипації і ціною великих зусиль, досягає того, що здобуває освіту й стає всіма шанованою лікаркою в своєму рідному місті. З її образом письменниця починає створення нової жінки, освіченої, з високими духовними запитами і прогресивними поглядами, яка може і повинна домогтися незалежного від мужчини становища, і яка своїм життям прагне довести, що не доля керує людиною, а розум, і що людина повинна не пасивно коритися несприятливим обставинам, а активно боротися за своє щастя.

Свої мрії про положення жінки в суспільстві, свій ідеал жінки, яка, домагаючись свого права на незалежне і забезпечене працею життя, бореться за демократичні права людини взагалі, свій світогляд, письменниця втілює в своїх пізніших художніх творах. Мабуть, в образі кожної своєї героїні Ольга Кобилянська залишила часточку своєї душі, свого серця, а устами персонажів своїх творів висловлює свої власні ідеї та погляди щодо вільного життєвого вибору, сформовані під впливом індивідуалістичної філософії Ніцше, модерністичної белетристики і феміністичної наукової та художньої літератури Д. С. Мілля, Г. Рейтера, Г. Ібсена, І. Тургенева, І. Нечуя-Левицького, М. Павлика, Н. Кобринської та інших.

У її оповіданнях та повістях часто з'являються образи сильних та мужніх жінок, що кидають виклик оточенню, і які, незважаючи на засудження, обирають свій життєвий шлях самостійно, ламаючи всі закорудлі звичаї та традиції. Тобто, як підкреслює О. Грицай, колишньому типові «жінки-невільниці» в українській літературі Кобилянська протиставляє новий, «володарський».

Своє розуміння позитивного образу жінки Кобилянська чітко окреслює в листі до О. Маковей від 11 серпня 1898 року: «...Образовані і тонко відчужаючі жінки є для мене ідеалом». Але до такого образу жінки, який був ідеалом для письменниці, Ольга Кобилянська прийшла не відразу, її героїні з кожним твором ніби виростали, ідеалізувалися. Вершиною нового образу жінки втілює Олена Ляуфлер, головна героїня повісті «Людина», опублікованої у журналі «Зоря» 1894 року.

Це жінка, яка любить та шукає у житті красу і щастя, прославляє розум людини, прагне духовного визволення, сміє претендувати на незалежне матеріальне життя, на шлюб побудований на взаємному коханні, а найважливіше – готова ламати все, що шкодить її визволенню.

Щоденники Кобилянської показують, що прототипом Олени була сама авторка повісті, яка прагнула до світу і життя: «Боже, нині я знов сама не своя! Люди добрі, що читатимете все це, не дорікайте мені, що мої думки і почуття повні вічного смутку. Що я вдію... Коли б могли зазирнути в моє серце... Чому я не така весела, як інші, чому я не маю спокою? Чому веселий потік людського життя обминає мене? Моя туга ніколи не втишиться, я страждаю, як страждають романтики...».

Твір присвячений приниженому становищу жінки в тодішньому галицькому суспільстві і передає глибину страждань мислячої дівчини, скованої незримими ланцюгами міщанської моралі. Як добре зауважив Осип Маковей, ця повість – «крик розпуки», оскільки разом зі своєю героїнею Оленою Ляуфлер письменниця повстає проти традиційного трактування ролі жінки суспільством, де домінують чоловіки, проти насильного обмеження її інтересів трьома німецькими «К»: Kinder, Kirche, Küche (діти, церква, кухня), стверджуючи, що жінка – неповторна особистість, яка має право вибору, можливість чинити так, як підказує їй серце, вона – людина.

Саме у моменти, коли жінки не мали ті самі права, як і чоловіки, а їхнє слово не мало ніякої сили, появилися і винятки, які змінили хід української історії та сприйняття жінок в суспільстві. Одним із цих винятків була Ольга Кобилянська, її твори ставши цінним надбанням української літератури, а її культурно-громадська феміністична діяльність добрим дороговказом для праці сучасного жіноцтва.

Беатріса ПОПОВИЧ

Література:

1. Бабишкін О. Ольга Кобилянська : нарис про життя і творчість / Олег Бабишкін. – Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1963. – 192 с.
2. Семенюк Г., Ткачук М., Слоньовська О., Гром'як Р., Вашків Л., Плетенчук Н. Підручник. — К.: Освіта, 2010. — 416 с.
3. Хропко П. Українська література / П. Хропко. – Київ: Освіта, 1998. – 528 с. – (3).
4. Грицай О. Білі рожі в садах творчості Ольги Кобилянської // Студентський вісник. – Прага, 1927. – № 10;
5. Павличко С. Чи потрібна українському літературознавству феміністична школа? // Слово і час, 1991, №6;

НЕЩОДАВНО ВІДБУВСЯ МАРШ ВИПУСКНИКІВ СУЧАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Цього року вперше випускники десятиох факультетів Сучавського Університету ім. Штефана чел Маре брали участь в марші випускників. Цей марш відбувся маршрутом Парк Університету – Сучавський дім культури, по якому марширували понад 1500 студентів. В ньому брали участь також і батьки та друзі випускників.

Пан ректор Університету д-р проф. унів. інж. Валентин Попа сказав: «Це унікальний момент у моєму житті. Я ще не бачив стільки випускників разом. Це свято Університету, перша акція такого високого масштабу у місті Сучава! Я бажаю випускникам багато успіхів там, де вони будуть розвивати свою діяльність, щоб не забули, де були студентами».

Пару слів сказали і представники Сучавського повіту: префект п. Мірела Адомнікей, голова Сучавської повітової ради п. Георге

Флутур та віцемер Сучави п. Лучіян Гаршовські.

Брав участь у цій події єдиний наш космонавт Думітру-Дорін Прунаріу, який розповів про свою різноманітну діяльність.

В кінці урочистості декани факультетів вручали дипломи.

Ось і кілька випускників із Сучавської громади Дарманешти: Андрея Робчук, Александра Гріжінку, Андрей Міроняса, Біанка Черлінкей, Думітру Гріцан, Адіна Бургеля та Даніела Бурачук.

Микола КУРИЛЮК

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ї ◆

Чубатий красень

Пригадуючи наших пернатих, що мають цікаву зовнішність і яких ні з ким не сплутаєш, одразу уявиш одуда. Одуд – без сумніву один з найкрасивіших та найоригінальніших наших птахів. Своє ім'я цей птах отримав за незвичайний спів, що лунає, як УД-УД-УД. Хоча може горлати й УМ-УМ-УМ, а недавно склав нову пісню – УП-УП-УП. Частенько одудів можна побачити у степу чи на полі.

Походжаючи, птахи шукають у землі комашок або черв'яків, яких легко добувають завдяки довгому дзьобу. Своїм знаменитим чубчиком одуди пишаються, як півні гребінцем. Це не звичайна прикраса. Розпушуючи чуба, птахи показують своє здивування чи переляк.

Приземлюючись, відкривають його, щоб пригальмувати.

Одуди родинами повертаються з Африки у квітні. Свої домівки ладнають у дуплах, а інколи звивають гніздечка просто на землі. Уже за місяць із яєць з'являються пташенята. Обидва батьки дбають про малят і носять їжу. Частенько одудів присоромлюють за неприємний запах із гнізда. Таким ароматом батьки відлякують хижаків від пташенят.

Чи знаєте ви, що:

Здавна зозуля оповита легендами та повір'ями. Говорять про неї різне. Правда у тому, що зозуля і справді гнізда не в'є. Свої яйця вона підкладає іншим співочим птахам. Пташенят не вигодовує, а доручає піклуватися про них берестянкам, горихвісткам, вівчарикам...

Однак така поведінка пояснюється тим, що за весняно-літній період вона відкладає дуже багато яєць, але через великі проміжки часу. Тому перші яйця можуть зіпсуватися, поки буде відкладено останнє. Попри це зозуля — один з найкращих винищувачів різноманітних шкідників, у тому числі шовкопрядів, яких не чіпають інші птахи. Відомі випадки, коли зозулі рятували цілі дубові гаї і сади від нашествия шкідників.

Цікаво, що кує зозуля тільки до 12 липня — Петрового дня. Це підтверджено багаторічними спостереженнями. Чому — невідомо. Існує повір'я, що цього дня зозуля ячмінним колосом подавилася.

Як вітаються в різних країнах світу?

◆ Найцікавішим і забавним привітанням можна назвати те, як вітаються тибетці. При зустрічі вони правою рукою знімають головний убір, а ліву руку закладають за вухо і висовують язик.

◆ У педантичній Німеччині все суворо, навіть з процесом вітання. До 12 години дня вони кажуть «Добрий ранок», з 12 до 17 годин вечора - «Добрий день», а після 17 години - «Добрий вечір».

◆ У Франції навіть малознайомі люди при зустрічі і прощанні цілуються, по черзі торкаючись один одного щоками і посилаючи в повітря від одного до п'яти поцілунків, і кажуть: "Comment ça va", - що можна перекласти: "Як це йде?".

◆ У США задається стандартне питання при зустрічі – «Як справи?», і дається така ж стандартна відповідь - «Все добре». Причому, якщо в людини далеко не все добре, відповідь «все погано» буде розцінена як поганий тон.

◆ У Гренландії відсутнє формальне вітання, але при зустрічі обов'язково вимовляють: «Хороша погода». Сенс цього зауваження виходить далеко за рамки кліматичного визначення й означає «Світ прекрасний».

◆ В Ізраїлі при зустрічі кажуть: «Мир вам!».

◆ У країнах Латинської Америки при зустрічі прийнято обніматися, навіть якщо це малознайомий або зовсім незнайомий чоловік.

◆ В Ірані люди бажають один одному веселощів і при зустрічі кажуть: «Будь веселим!».

◆ В Італії при зустрічі люди один одному кажуть: «Чао!», або "Come sta?", - що значить: "Як стоїш?", „Як ся маєш?“.

◆ У Монголії при зустрічі люди говорять один одному: "Чи здорова ваша худоба?".

◆ У Китаї люди вітаються поклоном з витягнутими вздовж тулуба руками.

(Далі буде)

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

ЧЕРВЕНЬ – МІСЯЦЬ ЛІТНІХ КАНІКУЛ

Вася Мікулайчук – підготовчий клас, Русково

Останній дзвінок – це закінчення ще одного навчального року, це – літні канікули, які вся дітвора очікує завжди – як початок навчального року, так і літні канікули. Але це і підсумки праці пройденого навчального року, і нагородження учнів за кращі результати. Це очікуваний день для всіх, – як для учнів, так і для викладачів. Адже це був рік праці, змагання для отримання якнайбільше знань. Тож всім потрібний і час для відпочинку і розваг.

Попри все це, хоч учні і радісні, і святково одягнені, але і схвильовані з букетами квітів, з грамотами, з розлуками з колегами, вчителями, викладачами...

Багато з старших випускників поступають до іншого рівня освіти, до ліцеїв чи до факультетів, де зустрінуться з новими колегами, з новими випробуваннями. Їх хвилює нова дорога з невідомими, незвіданими випробуваннями, яка постає перед ними.

Та, всеодно, багато чого, звичайно, можна навчитися і під час канікул, різного, іноді надзвичайного, ознайомитися з якнайрізновиднішими явищами та краями, здобути нові знайомства, нових цікавих друзів на все життя.

В багатьох дітей постали і питання батьків, які повинні покидати їх, свої домівки в пошуках роботи, ба навіть переселення і їх самих разом з батьками в чужій, невідомій краї, де стикаються з різними проблемами, які появляються перед ними – чужа мова, інше виховання їхніх колег й не завжди славне ставлення до них. І це не легко як для дітей, так і для батьків!

Газета «ВС» бажає всім гарних, вдалих канікул та щасливої дороги в нове життя старшим випускникам!

Ми подаємо наші фото з щасливими учнями, з нашими учнями українцями в Румунії!

І.П.-К.

Маліна-Тетяна Лавиця – підготовчий клас, Верхня Рівна

VI-ий «Б» клас – Верхня Рівна, класний керівник проф. Джета Петрецька

Підготовчий клас с. Русково з учителем Анною Бумбар

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Учасники Конкурсу з декламування поезії з Банатського краю біля погруддя Т. Шевченка в м. Сігеті

ПІСНІ І ТАНЦІ В РУЩАНСЬКІЙ ДОЛИНІ

Марамороська повітова організація СУР

Місцева організація СУР – Русково
Запрошує Вас взяти участь на культурній події в неділю 28.05.2017 р.

12-12,30 – приїзд гостей

12,30-13 – урочисте відкриття

13-16 – виступ артистичних гуртів з України, Ботошан та з українських сіл Мараморощини.

Так коротко і ясно звучить запрошення на культурну подію Русково (Мараморощина). Але подія була прекрасна, величава! Почалася вона урочистим прийняттям гостей. Голова місцевої організації СУР Пінтя Марічук і директор Культурного дому, проф. Міхаєла Мікулайчук прийняли гостей із хлібом-сіллю. І було кого: голову СУР, депутата Миколу-Мирослава Петрецького, гостей із Бухаресту: редактора «Вільного слова» Ірину Петрецьку-Ковач, редактора «Нашого голосу» Ірину Мойсей, гостей із Ботошан, Яс, із України, а також артистичні гуртки із Мараморощини разом із головою СУР Мараморощини Мирославом Петрецьким.

Після промов на відкритті, коли Микола. М. Петрецький, депутат і голова СУР, поздоровив організаторів, привітав гостей і побажав успіхів артистичним гурткам. Пінтя Марічук надав знак початку концерту. Ця подія була зареєстрована Телебаченням I-ої програми.

Почалась культурна подія з «Українськими вечорницями», представлена групою учнів із Рускова. Потім співала і танцювала вокальна група «Руцанка» – диригент Міхаєла Мікулайчук. Пані Мікулайчук має надзвичайний голос. Треба б його записати на платівку. Поздоровляю!

Гарно виступила вокальна група учнів із Реміт із модерною українською музи-

кою і надзвичайним голосом соло однієї дівчинки. Звеселили нас артисти із Вишавської Долини з «Українським весіллям». А ще й нагодували смачним калачем, який хлопці розірвали і поділили глядачам. І вже не вперше нас зачарували танці із Ботошан та їх чудовий соліст. Букет українських пісень на два голоси гарно виконав вокальний гурт із села Луг над Тисою під проводом письменниці пані Марії Чубіки. Весь зал співав із ними і обдарував їх оплесками! Виступив гарно й вокальний гурт учнів із Красного під проводом Юрія Мочерняка. І справді на сцені Культурного Дому Руцанської долини прозвучали українські пісні, були представлені звичаї і танці.

І, на завершення цього спектаклю, на сцену вийшли члени хору «Ронянські голоси», вже відомого мішаного хору на 4 голоси із Верхньої Рівни. На цей раз у його склад увійшла і група мужчин із Полян під проводом Михайла Мачоки. І під майстерним проводом проф. Джети Петрецької вони виконали бездоганно кілька українських пісень. Було приємно побачити, як наші редактори із Бухаресту співали разом із нами (хором), а також весь зал. Хор був оплачений бурхливими оплесками. Але на цім не скінчилося. На сцену вийшов народний оркестр із Верховини (Україна). Вони просто зачарували зал із своїм виконанням українських мелодій. І хоча їх небагато (5 осіб), то тут прозвучали і трембіта, і сопілка, гармошка, скрипка, цамбали, тоба і багато інших інструмен-

тів. Пані Міхаєла Мікулайчук затанцювала на сцені з одним із музикантів під звуки інструментів.

На закінчення пан Пінтя Марічук подякував гостям і артистам за їх присутність і запросив за стіл, де українські пісні продовжувались під гармошкою Миколи Грижака. Таких подій – чим більше!

Іляна ДАН

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15, Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.